

Halacha Under Pressure: Halachic Responses to COVID-19

Demystifying the Halachic Process

Part 4

SCA 2020 Summer Learning

Rabbi Yitzchok Zilberstein

- Born 1934 in Poland, family moved to Israel
- As child learned in Etz Chaim Yeshiva by R' Aryeh Levin
- As teen learned in Slabodka Yeshiva by R' Amramsky
- Married Aliza Eliyashiv, daughter of Rav Yosef Shalom Elyashiv,
  - Rosh yeshiva in Lucerne, Switzerland for a few years,
  - He returned to Israel and heads the Bet David Institutions in Holon
  - Sefarim: Aleinu L'shabayach, Chashukei Chemed, Barchi Nafshi, Vharev Na

Stories and Segulah's Win the Crowd

ועוד שמעתי מגיסי שליט"א שממליץ ללמוד פרק "איזו נשך" כסגולה להינצל ממחלת הקורונה. ונראה לי בטעם הדבר, כי זה פרק קשה כמו מצורע שדיניו קשים.

ושוב לאחר כמה ימים שאלתיו במה להתחזק, והשיבני כי יש לעסוק במסכת ברכות. ושאלתיו הרי הורה ללמוד 'איזו נשך', והשיב כי מחמת שתוקף הגזרה ירדה מעט, ניתן לעסוק בעת במסכת ברכות.

ועושה רושם כי מגיפה נוראה זו באה לעולם בעקבות ריבוי דיבורי אסורים של לשון הרע ורכילות, וכידוע שהעונש על לשון הרע הוא בידוד כמו שנאמר בתורה (ויקרא יג-מו) "בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ". ובמסכת ערכין (טז ע"ב) איתא, מה נשתנה מצורע שאמרה תורה (ויקרא יג-מו) "בדד ישב מחוץ

והנה בעת לומדי עמו בימי שישי שאלתיו גם אני מה יש לעשות במצב. ושמעתי מפיו דבר אחד, שיש לעסוק בתורה, (בערש"ק פר' תצוה אמר ללמוד פרק 'איזהו נשך', ובערש"ק כי תשא אמר ללמוד מסכת ברכות...).

החמנתי לבקר רבנית חולה בביתה שבבני ברק, דירה קטנה שכל חדריה היו משועבדים לרווחת החולה, עם מיטה המיכשור הרפואי לו היא נזקקה, והנה חתנה יושב במטבח ולפניו כסאות עליהם עמוסים ספרים (כי גם השולחן לא היה פנוי...) וכך מכין הוא שיעור לאומרו בישיבת פוניבז'. ומספר הרופא שלמרות כל הדוחק והמצב הרפואי קיבלו הרב כל כך יפה..., ומאד התפעל הרופא משלוות הנפש, כיצד ישב והכין את השיעור על גבי כיסאות... כדי לעזור לחמותו.

“Zoom Marriage?”

חתן שהתגלה כחולה קורונה

שאלה:

אתמול פורסם בכלי התקשורת על חתן שיומיים לפני חתונתו התגלה כחולה במחלת הקורונה. בעקבות כך התעוררה שאלה, האם יכול החתן החולה לקדש את הכלה, כיון שאינו יכול להתייחד עמה, מחמת חובתו לשהות בבידוד?

ושמא נייעץ לחתן לקדש את הכלה ע"י שליח?

תשובה:

אף שלכאורה היה מקום לומר שיקדש החתן את הכלה, ושוב לאחר זמן יעשו את החופה וכו', מ"מ אין לעשות כן, כפי שתקנו הפוסקים, כמו שכתב בשו"ת פרי הארץ (ח"ג חאה"ע סי' ב דף כו ע"ג) וז"ל: וכבר

Recorded Seder... Zoom Seder

חולה הצריך לשכב בבית חולים בליל הסדר, האם יקליט עצמו מספר לבניו את יציאת מצרים

חולה הצריך לשכב בבית חולים בליל הסדר, ורוצה לקיים מצות 'והגדת לבנך', ולכן הגה רעיון, שהוא יקליט את עצמו מספר סיפור יציאת מצרים, והם יכוונו את הטייפ עם שעון שבת, שידלק בלילה בשעת אמירת ההגדה, וכך הם יאמרו את ההגדה ביחד עמו, והוא יסביר להם דברי ההגדה, וישמעו אותו מספר סיפור יציאת מצרים, ושואל האם ראוי לנהוג כך?

תשובה

כתב השו"ע (או"ח סימן רנב סעיף ה) מותר לתת חטים לתוך רחיים של מים, סמוך לחשיכה. והוסיף הרמ"א ולא חיישינן להשמעת קול, שיאמרו רחיים של פלוני טוחנות בשבת. ויש אוסרים ברחיים ובכל מקום שיש לחוש להשמעת קול והכי נהוג לכתחלה, מיהו במקום פסידא יש להקל. ומותר להעמיד כלי משקולת שקורין זייגע"ר מערב שבת, אע"פ שמשמיע קול להודיע השעות בשבת, כי הכל יודעים שדרכן להעמידו מאתמול. וכתב המשנ"ב (סק"ג) ולא יחשדוהו שעשה זאת בשבת, וא"כ גם בעניננו שכולם יודעים שאפשר להעמיד טייפ על ידי שעון שבת, לא יחשדוהו שעשו זאת בשבת.

תוכנת זום לעריכת ליל הסדר בצוותא

ובערוך השולחן (סימן שמא יתקן כלי שיר, ד יתקננו. ומסתבר שהוא והנה מסתבר שאם הג

בדבר השאלה אם מותר להשתמש עם תוכנת זום בליל הסדר שתופעל מערב ליל הסדר, כדי לחבר בין הזקנים שיושבים בבדידות לבני משפחותיהם ויוכלו לערוך את הסדר בצוותא, גיסי שר התורה מורי ורבי הגר"ח קניבסקי שליט"א פקד עלי לכתוב ברבים שהדבר אסור בהחלט.י (מתוך מכתב).

Rav Asher Weiss

- Born 1953
- Grew up in Borough Park, Brooklyn
- Klausenberger family, parents survivors
- Av Bet Din, Rav of Shaarei Tzedek
- Author of Minchat Asher 17 vol

What Can We Do About Fast Days?

בהוראת הגר"י סלנטר בימי המגיפה

כבוד ידי"נ הגאון המצויין...

מנחת אשר

לקט שיעורים ותשובות
אגרות ומאמרים
הנוגעים למגפת
הקורונה

• מהדורה תניינא •

מאת מרן רבינו הגאון
רבי אשר וייס שליט"א

אייר תש"פ
ירושלים תוכב"א

במה שרצה לחדש דכאשר מחלת השפעת שכיחה ורבים החולים יש להקל בצומות לפי מה שידוע שפסק הגר"י סלנטר בימי מגפת החולירע שאף הבריאים יאכלו ואף נהג בעצמו היתר ובעיצומו של יוה"כ עלה על הבימה ואכל לעיני כל ההמון, ואף ביו"כ החמור נהג כן במקום שיש חשש פקו"נ, וחידש כת"ר דק"ו בשאר הצומות דאף החולה שאב"ס פטור מן הצום כמבואר בסימן תקנ"ד ס"ו.

ולענ"ד אין מקום לחידוש זה מחדא ותרי טעמי, ואבאר.

אשיח לך את צערי, במה שנראה לי כמגמה בקרב ציבור נרחב, וגם אצל רבנים רבים להקל באופן גורף בכל תחום עקב מחלת הקורונה. אלה פטרו את הנשים מלנקות לפסח, ואלה התירו את אכילת הקטניות, אלה התירו את הדיבור ביו"ט דרך המחשב לקרוביהם שבמרחקים הנמצאים בבידוד, ואלה התירו לשתול פרחים בחול המועד, וכיוצא בזה בתחומים רבים, וכל המיקל מחבירו הרי זה משובח.

מגמה זו אין לה כל מקום וכל הצדקה, הלא בשעת צרה אנחנו, ובשעת צרה מוטל על כל אחד להתחזק ולנהוג בחומרות ולקדש עצמו במותר לו, ולא לזלזל באסור לו.

ומשו"כ פשוט, שאין להתיר באופן גורף וכללי את הנגינה ושמיעת מוזיקה בימי הספירה, אלא יש לדון בכל מקרה לגופו, ופשוט שאם כתוצאה מהבידוד החברתי וההסתגרות בבתים יש לאיש או לאשה, קושי נפשי כעין דיכאון, וע"י שמיעת המוזיקה דעתו תתיישב עליו וימצא מרגוע לנפשו הסוערה, ודאי שיש להקל לו.

הוצאת ספר תורה לקריאה שלא לפי ההלכה

כבוד ידי"נ הגאון הגדול

מורה דרך ומנהיג לתפארת

הרב יעקב דוד לובאן שליט"א

רב ק"ק אור תורה

עדיסן, ניו ג'רסי

הנני במענה לשאלתו שהיא שאלת חכם חצי תשובה.

ידי"נ הגר"צ שכטר שליט"א הציע להוציא שני ספרי תורה ולקרוא שבעה קרואים בפרשת השבוע ואת המפטיר בפרשת שמיני בספר השני, וכיון שקראו למפטיר בפרשת שמיני גם ההפטרה יקראו את השייך לפרשת שמיני כי לעולם ההפטרה שייכא למפטיר. ויסוד דבריו דכשם שאפשר להוסיף על שבעה קרואים כך גם מותר להוסיף פרשיות נוספות לאחר שקראו את פרשת השבוע.

בדבר ילד בר מצוה שהתכונן במשך חודש בפרשת שמיני וכמנהג רבים בקהילתכם, ועו התפללו ביחידות, והילד נשאר במפח נפול כלשהי לאפשר לו לקרוא את הפרשה וההפטרה לפקוד את בית הכנסת, יהיה בזה חיזוק גדול לו מפח נפש גדול, והם חוששים לו גם לירושלם.

והנה לא ראיתי את דברי הגר"צ שכטר במקורם, ולא ידעתיים אלא על פי דברי מעכ"ת, אך דברי חידוש המה ולא מצינו אלא שהמפטיר קורא את הפסוקים האחרונים שקרא השביעי וכמבואר בשו"ע (סימן רפ"ב ס"ד) וכ"ה בשערי אפרים (שער ט' סעיף א').

Paying the Price

והנה לכאורה כשיש ספק בחיוב ממוני, הו"ל לפטור את המוחזק משום המוציא מחבירו עליו הראיה, ואף אם מדובר בדעת יחיד הלא יכול לומר קים לי כידוע בידי ממונות, וא"כ צ"ע בהכרעת החתם סופר לפשר. אך לענ"ד בשאלה שמעסיקה את הציבור כולו, אין לומר קים לי, דמלבד מה שנחלקו הפוסקים בכל עיקר הלכה זו האם המוחזק אכן צריך לומר קים לי, או שמא אנן טענינן ליה, ולא אמרו שיכול לומר קים לי אלא בכעין לשון מליצה, ויסוד הדברים, דאף אם יש דעת יחיד שאינה עיקר להלכה מ"מ יש לו דין מוחזק שאי אפשר להוציא ממנו אלא בראיה, אין זה מתיישב על הלב לפסוק להמונים שכל מי שנהג לפנים משורת הדין והקדים לשלם, יפסיד, וכל מי שלא נהג בטובת עין ירויח, כעין מה שאמרו (כתובות ק"ח ע"ב וב"ב ק"מ ע"ב) בשביל שאני זכר הפסדתי.

ועוד, דהגע בעצמך, מטפלת ששולחת את ילדיה לגן, להורי הילדים שהיא מטפלת בהן שהקדימו לה שכר, תאמר קים לי כדעת הרמ"א דמכת מדינה מרויח הפועל ולא תחזיר להורים כלום, והיא עדיין לא שילמה לגנת, וכלפי הגנת תאמר קים לי כדעת

Rav Hershel Schachter

- Born 1941
- Scranton, PA
- Assistant to Rav Soloveitchik at age 22
- BA from YU and MA from Revel in Hebrew Literature
- Age 26 he was appointed Rosh Yeshiva
- Rosh Yeshiva YU, Posek for the OU,

הכשרת די"ש וואשע"ר

צשנה פשוטה שנת פרשת 15 היא תמיד שנת הגדול, וכתב המשנ"ב (סי' תכ"ח ס"ד צנה"ל בשם האבודרהם) דה"ט, דדין מריקה ושטיפה (דהיינו הגעלה) מופיע צפר' 15, שתמיד מגעילים כלים לפני פסח. ובפ' מטות מופיע דין גיעולי כלי מדין, וכתוב שמה, כל דבר אשר יבוא באש ... וכל אשר לא יבוא באש תעבירו במים, ומאותו הפסוק למדנו דבאיסורא בלע הכלל הוא דכבולעו כך פולטו, בנגוד למריקה ושטיפה (דפ' 15) ששמה המדובר הוא בהיתרא בלע, ותמיד סגי בהגעלה (גמ' ע"ז דף ע"ו.). ובדי"ש וואשע"ר שהחמץ (או הטריפות) נבלע ע"י עירוי מהמים הרוחמים אל תוך הדפנות ואל תוך הסל, שפיר אפשר להכשיר באותו האופן. ואף שבכמה ממכשירים אלו יש תערובת של חומר של חרס (שלא מועילה לה הגעלה), מקובל אלל הפוסקים שאופי הכלי נקבע ע"פ רוב החומר, והרוב אינו מחרס.

ונכון שהגה"ש רמ"פ ז"ל רצה להחמיר (משום חומרא דחמץ ולא לענין שאר טריפות) שלא להגעיל כלי של פלאסטיק"ק, למעשה לא נתפשטה הצעתו, וכנראה שלא נתקבלה, והמקובל הוא שמגעילים כלי פלאסטיק"ק אף לפסח. ובשעתו החמיר הגרמ"פ שלא להגעיל הסל ששייכים בו הכפות והמזלגים מפני שבזמן ההוא היו עשויים נקבים קטנטנים מאוד בקופסא שבסל, וא"א לנקר את כל הצעין מתוך הנקבים הקטנטנים, כמו בנפה וכברה (עי' רמ"א לשו"ע או"ח סי' תנ"א סי"ח), אבל בזמנינו אין עושים כן, ואין שמה בקופסא שום נקבים קטנטנים, ושפיר אפשר להגעיל הדי"ש וואשע"ר, אם אין בו זכוכית שמנהג האשכנזים (רמ"א סי' תנ"א סע' כ"ו) שלא להכשיר כלי זכוכית לפסח, ואפילו אם רק חלק מדופני הכלי עשוי מזכוכית אין להכשירו. אכן הגעלה באופן זה מיוסדת על כמה קולות ובשנים כתיקונם אינו מן הנכון לסמוך על הג"ל.

Regarding the use of a dishwasher that was used for Chametz. If all of the material of the walls of the dishwasher are metal, even though the metal may contain a certain percentage of porcelain, since the metal is the majority we can kasher the dishwasher for Pesach. (Ashkenazim have a Minhag to not

להזמין (או באשטעלין) קניית חמץ בפסח אלל נכרים באופן שלא יסלחו לו את החמץ עד לאחר החג

א. חמץ בפסח אסור בהנאה ובצ"י, אבל בנדון זה אין כאן לא הנאה בפסח, וגם אין עליו עדיין בעלות שיעבור על צ"י. ומה שיש לדון כאן הוא אם יש בזה משום רוחה בקיומו.

והנה ענין זה מקורו בגמ' עבד"ז (סג:), ונחלקו הראשונים אם חומרא זו רק שייכת בעבד"ז וצ"י או אף בחמץ [עי' שדי חמד סוף ח"ד]. בשו"ע או"ח סי' ת"ג ס"ז פסק המחבר להחמיר כדעת הטור שנוהג אף בחמץ. אכן שמה המדובר הוא במשכיר כלי באמצע הפסח לנכרי וכו', והרי הוא (מכח מאי דרוצה בקיומו) נהנה מן החמץ בפסח. אכן במשכיר לו הכלי קודם הפסח, עיי"ש במשנ"צ בכה"ל שיש סוברים שזה מותר, (עיי"ש מש"כ שיש ב' גרסאות בס' האגור). ואפילו לדעת המחמירים שמה, עי' שו"ע (סי' תמ"ח ס"ד) שרשאי הישראל לומר לנכרי בע"פ שיקנה ממנו הרצה חמץ עכשיו, כי הוא ירצה לקנות ממנו בחזרה לאחר הפסח, ועיי"ש במשנ"צ (ס"ק כ"ג) שהאחרונים כתבו דרשאי אפילו להצטייט להנכרי שיחזור ויקנה ממנו ויתן לו ריות, הרי דאין כאן בכה"ג בעיא של רוחה בקיומו, דכל האיסור של רוחה בקיומו הוא מפני שזה נחשב כנהנה, והנאה דממילא תמיד מותרת, ורק אסור לעשות מעשה המהנה [וזהו הנחת כל הסוגיא דפסחים (כה:)] הנאה הצאה לאדם בע"כ], וקודם הפסח בשעה שמוכר את חמלו להנכרי ומצטייחו וכו' הרי אז מותר ליהנות מן החמץ, ובפסח הרי הישראל רק רוצה בקיומו בשוא"ת, ואין בזה בעיא. ושאלה זו ממש נמנחת בשו"ת מהר"ם שי"ק (או"ח סי' רכ"ה), הו"ד בקצרה בשד"ח (במערכת חמץ ומנה, סי' א' אות י"ד), אם מותר להזמין חמץ בחולו של מועד אלל הנכרי, ולבסוף הכריע להקל על פי תשובת שער אפרים דאין לאסור ברוצה בקיומו אלל באופן שעושה מעשה בגוף האיסורי הנאה.

קטניות

נשאלתי מאחד שהרופאים ביררו שבנו סובל ממחלת הקרוני"ז דזיקס וזריך לשמות כ"פ ביום חלב המעושר עם קטניות, ורוצה לדעת, א', אם זריך להמתין ו' שעות בין בשר לחלב המעושר, וב', אם מותר לו לשמות החלב הנ"ל בפסח.

ונראה ע"פ דברי הח"ס (שהובאו דבריו בפ"ת סי' פ"ט ס"ק ג') דבכה"ג א"ל להמתין ו' שעות, וסגי בשעה אחת. ולענין קטניות בפסח, שהוא ג"כ רק מנהג האשכנזים (הובא ברמ"א לאו"ח רס"י תנ"ג) דכל שיש שמה קצת חולי, כבר סגי להחיר המנהג, וא"ל בדוקא שיהיה החולה בבחינת חולה שאב"ס.

ובימים אלו שכולנו מודאגים ממחלת הקרוני"א, והרבה רוצים לחזק את מוגם שיהיו יותר בריאים כדי שלא יחלו, ורוצים לקחת גלולות של ויטמינים שיש בהם תערובת של קטניות, נמיי יש להחיר, לא מציעי בערב פסח, שהגאון חכם עובדיה ז"ל כתב שאפילו לפי מנהג האשכנזים אין לאסור רק בפסח גופא, ולא בערב פסח, אלא אפילו בפסח ג"כ נראה פשוט שדבר זה מותר. דהרבה פעמים אין טעם כלל בגלולות, והן בבחינת נפסל מאכילת הכלב. ולא שייך לאסרו אפילו מדרבנן מטעם אחשביה (כדקיי"ל בזה כדעת הרא"ש לאסור מדרבנן) דהיינו דוקא ביושב ואוכל הרבה גלולות זה אחר זה, שהרי מראה שלגבי ידיה זה לא נפסל מאכילה, והראיה מאחר שהוא יושב ואוכל כמו שאוכל אגוזים או קטניות, אבל בבולע גלולה אחת (או שלש) ליום, הרי ברור הדבר שרק בולעה לשם רפואה, ולא שייך לומר כאן אחשביה.

אכן נראה שאפילו אם יש בגלולה טעם טוב מכח הקטניות, ולא שייך לומר עליה שנפסלה מאכילה, א', קיי"ל בזה דלא בעינן ששים ובטל הוא ברוב, עיי"ש במשנ"צ סק"ט. ובר מן דין ובר מן דין נראה שכל האיסור דקטניות אינו אלא מנהג, ובמקום מקצת חולי כבר יש להחיר, וכנ"ל, וק"ו כאן שרוצה לחזק בזה מזגו כדי שלא יחלה במחלה הקשה. ועי' בס' בעקבי האן (עמ' נ"ד) דלמנוע את עצמו מלהיות חולה שאב"ס, דינו כמי שהוא כבר חולה שאב"ס ורוצה להתרפא, שמתירים כל הגזרות דרבנן [אבל להחיר מלאכה דרבנן בעינן דוקא שיהיה לכה"פ סכנת אבר, עי' בס' ארץ הצבי (סי' ו')].